

ministeren nu fastholder, medens Udvalget er gaaet langt videre og har foreslaaet, at Statens Penge skulde risikeres endogsaa paa 50 Mar. og sættes indtil $\frac{4}{5}$ af Taxationssummen. Det forekommer mig ikke, at man paa nogen Maade kan sige, at Finansministeren gjennem de Indvendinger, som han denne Gang har fremsat, er kommen i Modsigelse med sine Udtalelser ved Sagens første Behandling. Jeg finder tværtimod, at Finansministeren i sine Indrømmelser er gaaet forholdsviis videre, end man kunde vente sig efter hans Udtalelser ved første Behandling. Jeg mener, at, dersom Udvalget, førend det havde stillet sine Forslag, vilde have fuld Beviisshed om Finansministerens Stilling, det da maatte have været Udvalgets Sag at skaffe sig denne Viisshed. I det Møde, som jeg har havt med Udvalget, blev der af mig, som den ærede Ordfører vil erindre, udtrykkelig forbeholdt Finansministeren Besvarelse af Alt, hvad der havde finantseel Betydning i Lovforslaget.

Alberti: Egeoverfor det ærede Medlem for Ribe Amts 2den Valgkreds (Rosenhørn) maa jeg tillade mig at hævde den Paastand, at det foreliggende Lovforslag er i god Dvereenstemmelse med hele Fæstelovgivningen og med de Grundsætninger, hvorpaa vor Fæstelovgivning nu i Aarhundreder har udviklet sig. Jeg paaftaager ligeoverfor det ærede Medlem, at dette foreliggende Lovforslags Grundtanke ikke er Andet end en Gjennemførelse og en Conseqvent af vor traditionelle Netsudvikling om, at Bondestanden har en Ret til at besidde den fæstepligtige Jord. Da Loven af 19de Februar 1861 berettigede Gods-eieren til at inddrage den tiende Gaard, saa mistede denne Gaards Fæstere's Efterladte den Fordeel, som andre Fæstere faae ved deres Gaardes Dvergang til Selveiendom. Nu siger jeg, at denne Begunstigelse, som Loven af 19de Februar 1861 har opstillet ved at overlade Gods-eieren den tiende Gaard, krænker den Ret, som man ellers tillægger Fæsternes Efterladte, og nu spørges der: hvor kunne disse Efterladte faae deres Erstatning? Man kan maaffee ved at pointere Udtrykket indrømme det ærede Medlem for Ribe Amts 2den Valgkreds, at Er-

statning ikke med nogen juridisk Ret kan kræves hos Statskassen; den kunde derimod kræves hos de øvrige Fæstere, som nyde Fordeel af, at den tiende Gaard inddrages. Men det er Staten, Rigsdagen naturligtviis, som ved Lov af 19de Februar 1861 har betaget den tiende Gaards Efterladte Afgangen til at faae denne Belgjerning, som de ellers vilde faae, nemlig at blive Selveiere, og det er denne Berøvelse af Afgang, som det foreliggende Lovforslag gaaer ud paa at erstatte. Jeg skal ikke komme ind paa nogen vidtløftig Under-søgelse af, at Bondestanden har en Ret til at benytte den fæstepligtige Jord; men jeg skal under disse Forhandlinger, hvor man meget synes at glemme de Grundsætninger, hvorpaa Spørgsmaalet om Fæstegodssets Dvergang til Selveiendom ved Tvangslov er blevet støttet, og hvor man synes at glemme, hvad en tidligere Regering har udtalt herom, tillade mig at henvise til Regeringsforslaget for Landbo-commissionen 1849, og til den Udvikling, som den daværende Indenrigsminister, Bang, gav af det Lovforslag, som han forelagde Commissionen til Bedømmelse, og jeg skal tillade mig særligt at minde om, hvad Minister Bang siger i hans Fæsteafsløsningsforslag. Han siger: „Den hele Fæstetvang, der ligger paa alle Bøndergaarde, er en høist vigtig Ret for Bondestanden, saaledes som den ogsaa benævnes i Forordningen af 19de Marts 1790. Vi havde en Forordning allerede i 1790, som siger, at Fæstetvangen er en Ret for Bondestanden, og det Forslag, som det ærede Medlem for Holbæk Amts 4de Valgkreds (Krabbe) her har indbragt, gaaer ikke ud paa Andet end at hævde for enkelte Medlemmer af Fæstebondestanden den Belgjerning, som man ellers indrømmer andre Fæstere, der blive Selveiere. Den hele Bestemmelse i Loven af 19de Februar 1861 om, at den tiende Gaard skal bringes som et Offer for de øvrige 9 Gaarde, har, saavidt jeg kan forstaae, allerede sin historiske Oprindelse netop fra Landbo-commissionens Forhandlinger i 1849; men det Forslag, som dengang blev berørt som Noget, der mulig kunde fremme Selveiendom, at overlade Gods-eieren en friere Brug over et vist Quantum Hartkorn, er blevet endevendt og omkalfatret